

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΦΙΛΙΟΣ

Ἡ ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος ἐπιτροπεΐα ἀναγγέλλουσα, ἐν προσήκοντι πένθει, τὸν θάνατον τοῦ Δημ. Φιλίου, ἐνὸς τῶν περιφανεστάτων συνεργατῶν τοῦ περιοδικοῦ τούτου, δὲν κρίνει ἀναγκαῖον νὰ προβῆ εἰς μακρὰν ἀνάλυσιν τῶν ἔργων τοῦ μεταστάντος. Τὰ τεύχη τῆς Ἐφημερίδος ταύτης, ἰδίᾳ τὰ συμπίπτοντα πρὸς τὴν ἑναρξίν καὶ τὴν ἐν ἔργῳ περίοδον τῶν ἐν Ἐλευσίνι ἀνασκαφῶν, ἄς εὐστόχως καὶ μετὰ παραδειγματικοῦ ζήλου διηύθυνεν ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, πρόκεινται εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς καὶ ἐν γένει εἰς πάντα ἐρευνητὴν τοῦ ἀρχαίου βίου, μαρτύρια τῆς ἐργατικότητος καὶ ἐπιστημονικῆς μορφώσεως τοῦ ἀνδρός — οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπωλείας, ἣν ἡ σύνταξις τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τούτου περιοδικοῦ συγγράμματος ὑπέστη διὰ τοῦ θανάτου τοῦ πολυτίμου συνεργάτου. Ἡ Ἐλευσίς ὑπῆρξεν ἐπὶ μακρὰ ἔτη τὸ κύριον μέλημα τοῦ Φιλίου· ἡ διὰ σκαφῆς τουτέστιν ἀποκάλυψις τῶν ἐρειπίων αὐτῆς καὶ ἡ ἐρμηνεΐα αὐτῶν, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἐπέτρεπον τὰ ὑπολειφθέντα λείψανα ἀφ' ἐνός, τὸ ἀνεπαρκές τῆς παραδόσεως ἐξ ἄλλου. Καὶ εἰς τὴν ἐρευναν ταύτην ὁ Φίλιος, παρὰ τὰς μεγάλας δυσχερείας τοῦ ἐγχειρήματος, οὐ μόνον εὐδοκίμως πᾶν εἰργάσθη, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν σκοτεινῶν ζητημάτων οὕτως εὐστόχως διεχειρίσθη, ὥστε νὰ δύναται τις ἀσφαλῶς νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι συνεβάλετο, ὅσον ὀλίγοι, εἰς τὸν βαθύτερον ἐπιστημονικὸν ἔλεγχον τῶν ζητημάτων τούτων. Μὴ δυνηθεὶς, ἕνεκα ἀσχέτων τῆς θελήσεώς του λόγων, νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ μέγα «περὶ Ἐλευσίνος» ἔργον του, τὸ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐν τῇ διανοίᾳ του, καὶ τμηματικῶς καὶ ἐν προσχεδίῳ, καταστρωννύμενον, κατέλιπεν οὐχ ἥττον μικρὸν μὲν ἔργον, ἀλλὰ πλήρες ὠφελιμωτάτων ἱστορικῶν εἰδήσεων καὶ ἐπεξηγηματικῶν πληροφοριῶν περὶ τῶν μυστηρίων καὶ ἐρειπίων τῆς Ἐλευσίνος, τὸ ὅποιον θὰ μείνῃ ἐπὶ πολὺν χρόνον οὐ μόνον τὸ κάλλιστον βοήθημα τῶν ἐπισκεπτῶν τοῦ τεμένου, ἀλλὰ καὶ τῶν ὠριμωτέρων ἔργων τῶν περὶ Ἐλευσινίων μυστηρίων γραφέντων.

Ὁ Δημ. Φίλιος ἐγεννήθη ἐν Ἰωαννίνοις ὅπου καὶ ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα γράμματα. Ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας ἐνεγράφη εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τῆς φιλολογίας, ἤσκησε δὲ τὸ πρῶτον τὸ ἔργον τοῦ διδασκάλου διορισθεὶς καθηγητῆς ἐν τῇ τῆς Χάλκης Θεολογικῇ Σχολῇ. Ἐπιθυμῶν ὅμως ὅπως εὐρύτερον μορφωθῆ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, παρητήθη τῆς θέσεως ταύτης μετὰ πάροδον ὀλίγων ἐτῶν καὶ ἀπήλθεν εἰς Γερμανίαν, ὅπου ἐπὶ τριετίαν ἤκουσε μαθημάτων φιλολογικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν. Ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα καὶ ἐκτιμηθεὶς προσσηκόντως διὰ τε τὸ ἦθος αὐτοῦ καὶ τὰς γνώσεις ὑπὸ τοῦ τότε ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ ἐρευνῇ καὶ δράσει πρωτοστατοῦντος ἐν Ἑλλάδι ἀειμνήστου Στ. Κουμανούδη, προσελήφθη ὡς Ἐφορος ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ἀνατεθείσης αὐτῷ, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν πολλῶν ἄλλων μικρῶν σκαφικῶν ἐργασιῶν, τῆς διευθύνσεως καὶ διεξαγωγῆς τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἐλευσίνος. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ, ἰδρυθεισῶν τριῶν θέσεων «ἐφόρων ἀρχαιοτήτων» ὑπὸ τοῦ Κράτους, κατέλαβεν, ὡς εἰκός, μίαν τούτων καί, μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐν Ἐλευσίνι ἐργασιῶν, τὴν τοῦ ἐφόρου τῆς Ἀκροπόλεως. Ὁ Φίλιος ἦτο καὶ ὡς ὑπάλληλος ὑπόδειγμα πίστεως καὶ ὑποταγῆς εἰς τὸ καθήκον· μεθ' ὅλον δὲ τὸ γῆρας αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπισηπλές τῆς ὑγείας οὐδαμῶς ὑστέρησε περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Κράτους ὑπηρεσίας ταύτης καὶ μέχρι ἡδὴ τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἡμερῶν.